

RAADSVOORSTEL

ter besluitvorming in de raad

Zaaknummer	457051	Datum Raadsvergadering	06-05-2025
Onderwerp	Actualisatie grootschalige opwek duurzame elektriciteit	Datum commissievergadering	14-04-2025
Portefeuillehouder	Wethouder W. van Wikselaar		
Raadscommissie	Ruimte		

Voorstel

1. Het toets- en afwegingskader voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit aan te vullen met de aanbevelingen uit het onderzoek financiële participatie windenergie.
2. De kwantitatieve doelstelling grootschalige duurzame opwek van elektriciteit te actualiseren met een verhoging van 86 gigawatt uur (GWh).
3. Het provinciaal zoekgebied 8 aan te wijzen als zoekgebied voor grootschalige opwek van windenergie.
4. Het onderzoeksgebied windenergie / provinciaal zoekgebied 24 aan te wijzen als zoekgebied voor grootschalige opwek van windenergie.

Kernboodschap

De gemeente Montfoort heeft in de "Omgevingsagenda Lopikerwaard" en het "toets- en afwegingskader voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit" doelstelling vastgelegd wat betreft energie en klimaat. De algemene landelijke doelstelling zoals vastgelegd in de klimaatwet is het uitgangspunt voor de gemeente Montfoort, waarbij we in 2030 in ieder geval 50% van de benodigde elektriciteit in 2040 duurzaam moeten opwekken. Om hier invulling aan te geven stelt de gemeente Montfoort in het "toets- en afwegingskader voor het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit" (hierna het Afwegingskader) waar en onder welke voorwaarden er ruimte kan worden geboden voor zonnevelden en/of windturbines.

De gemeentelijke doelstellingen en kaders omtrent grootschalige opwek van duurzame elektriciteit dienen in het licht van diverse ontwikkelingen zoals nieuw vastgesteld beleid en (regionale) ontwikkelingen te worden geactualiseerd.

Middels dit voorstel informeren wij u over deze (regionale) ontwikkelingen waarmee u in positie wordt gebracht om een weloverwogen besluit te kunnen nemen omtrent energieprojecten, de wijze van het behalen van de vastgestelde doelstelling en de voorwaarden waaronder dit plaats dient te vinden.

Bijlage(n)

1. Eindrapport onderzoekskader windenergie
2. Statenbrief provincie Utrecht – Keuze gebieden projectbesluiten windenergie provincie Utrecht
3. Brief provincie Utrecht – Keuze gebied windenergie in gemeente Montfoort

Aanleiding

De uitstoot van broeikasgassen (waaronder CO₂) door menselijk toedoen heeft meetbare en merkbare effecten op klimaat en milieu. Om de gevolgen te beperken moet de uitstoot van deze broeikasgassen wereldwijd worden teruggedrongen. Om die reden is de internationale gemeenschap in 2015 tot het klimaatakkoord van Parijs gekomen. Een akkoord dat in 2016 ook door Nederland is ondertekend. In navolging hiervan is gewerkt aan een nationaal Klimaatakkoord (2019) dat als doel stelt om de CO₂-uitstoot in 2030 met de helft te verminderen ten opzichte van 1990.

Opstellen van de RES en het Afwegingskader

Onderdeel van de afspraken uit het klimaatakkoord is dat we het gebruik van fossiele brandstoffen beperken. Voor 2030 is afgesproken om 91 TWh duurzame elektriciteit op te wekken. Hiervan wordt 35 TWh opgewekt met grootschalig zon op dak, zonnevelden en windturbines op land. De 30 energie/RES-regio's in Nederland zijn hier gezamenlijk voor verantwoordelijk. Montfoort werkt samen in de regio U16 waar de ambitie is vastgelegd om in 2030 1,8 TWh bij te dragen aan de nationale opgave. Om dit te halen zal elke gemeente een bijdrage moeten leveren. Bij het vaststellen van de RES U16 ambitie is niet bepaald wat iedere gemeente moet bijdragen. In het afwegingskader heeft u dit in 2021 concreet gemaakt.

Actualiseren van het Afwegingskader

De gemeentelijke doelstellingen en kaders omtrent grootschalige opwek van duurzame elektriciteit, vastgesteld in 2021, dienen in het licht van diverse ontwikkelingen zoals nieuw vastgesteld beleid en regionale ontwikkelingen te worden geactualiseerd.

Gewenst resultaat

Het toets- en afwegingskader te actualiseren en richting te geven aan (toekomstige) energieprojecten, de wijze van het behalen van de vastgestelde doelstelling en de voorwaarden waaronder dit plaats dient te vinden.

Hierbij actualiseert het Afwegingskader;

1. Met inpassing van de adviezen uit het (financiële) participatietraject windenergie, uitgevoerd door het bureau EMMA. (bijlage 1 – Eindrapport onderzoekskader windenergie)
2. Het actualiseren van de kwantitatieve doelstelling voor grootschalige duurzame opwek met inachtneming van de Transitievisie Warmte (TVW).
3. Het aanwijzen van gebieden in Montfoort voor het ontwikkelen van windenergie.

Argumenten / Toelichting

De gemeentelijke doelstellingen en kaders omtrent grootschalige opwek van duurzame elektriciteit dienen in het licht van diverse ontwikkelingen zoals nieuw vastgesteld beleid en (regionale) ontwikkelingen te worden geactualiseerd.

Doelstelling

In 2021 heeft u na een intensief participatieproces met inwoners, stakeholders en naastliggende gemeenten, het eerder Afwegingskader vastgesteld. Hierin is beschreven onder welke voorwaarden in een geselecteerd aantal gebieden door ontwikkelaars gezocht kan worden naar mogelijkheden om grootschalig elektriciteit op te wekken.

Tezamen met de vaststelling van het Afwegingskader is er een amendement aangenomen om deze opwekopgave, onder voorwaarden, in te vullen middels zon-op-land. Tevens is er in Montfoort vastgesteld dat er geen grootschalige windenergie en/of zonnevelden op productieve landbouwgrond ingezet mogen

worden.

Door middel van voorgenoemd Afwegingskader beschikken wij over een landschappelijk kwalitatief, juridisch onderbouwd en maatschappelijk gedragen ontwikkelingskader, om in 2030 43,8 GWh duurzame elektriciteit op te wekken en in 2040 in 100% van de duurzaam opgewekte elektriciteitsbehoefte (87,8 GWh) van de gemeente te voorzien.

Ontwikkelingen

Planuitval

De provincie Utrecht heeft in de Statenbrief *"Keuze gebieden projectbesluiten windenergie provincie Utrecht"* (bijlage 2) aangegeven dat naar aanleiding van het traject voortkomend uit de Tussenbalans II RES de projecten in de energieregio U16 achterblijven of onderhevig zijn aan andere vormen van planuitval. De provincie stelt dat hierdoor een tekort van 0,25 Terra wattuur(TWh) ontstaat om het doel van 1,8 in 2030 te behalen.

In januari 2024 heeft de provincie meest kansrijke gebieden voor windenergie aangewezen, waarvan 3 in onze gemeente. Daarbij heeft ze alle gemeenten in de U16 opgeroepen om de plannen voor windenergie verder te concretiseren omdat de projecten voor duurzame opwek achterblijven of onderhevig zijn aan planuitval. In januari 2025 (zie bijlage 3) heeft de provincie besloten gebruik te maken van het bevoegd in een gebied dat ook deels in onze gemeente ligt (gebied 8).

Netcongestie

Sinds vaststelling van het Afwegingskader is netcongestie een belangrijke rol gaan spelen in Nederland en vooral ook onze regio. Versnelde elektrificatie heeft de zwakke punten van het Nederlandse elektriciteitsnet blootgelegd, waardoor zowel opwek als afname van elektriciteit niet vanzelfsprekend meer zijn. Projecten voor grootschalige opwek van elektriciteit zijn hierdoor tot zelfs bij vergunning niet van realisatie zeker. De netbeheerder geeft hierdoor de voorkeur aan een duidelijke projectplanning en beleidslijn, zodat er in de opwaardering van het elektriciteitsnet en onderstations rekening gehouden kan worden met deze projecten.

Transitievisie Warmte

Een onderdeel van het klimaatakkoord betreft het verduurzamen van de gebouwde omgeving en daarbij de doelstelling om in 2050 100% aardgasvrij te zijn. Om te voldoen aan deze doelstelling heeft u in 2024 de Transitievisie Warmte vastgesteld. In deze visie is gesteld dat de mogelijkheden voor warmtealternatieven in onze gemeente beperkt zijn, met individuele elektrificatie als voornaamste alternatief.

Stand van zaken

Energietuin Mastwijk

Dit zon-op-land project is *vergund* en goed voor ruim 10 GWh aan duurzaam opgewekte energie en combineert de opgaven op energie, natuur, educatie en recreatie.

Zonneveld A12 Linschoten

Dit door de gemeenteraad *vastgestelde principeverzoek* is een zon-op-land project, goed voor 13 GWh aan duurzaam opgewekte energie en betreft een natuur-inclusief zonnepark, met ruimte voor agrarisch beheer.

Grootschalig zon-op-dak

Bij vaststelling van het Afwegingskader heeft u middels amendement aangegeven primair in te willen zetten op (grootschalig) zon-op-dak. De potentie in Montfoort is hoog, evenals de realisatie. De huidige opwekcapaciteit ligt op ruim 14,5 GWh, waarbij 25% van het dakoppervlak benut wordt. De ontwikkeling

hiervan wordt helaas vertraagd door netcongestie.

<i>Projecten en realisatie</i>	<i>(verwachte) opwek in GWh</i>	<i>Status</i>
<i>Energietuin Mastwijk</i>	10	Vergund, realisatie onzekeer
<i>Zonneveld Linschoten</i>	13	Positief besluit principeverzoek, realisatie onzekeer
<i>Grootschalig zon-op-dak</i>	14,5	Gerealiseerd
<i>Totaal</i>	35,5	
<i>Doelstelling tot 2030</i>	43,8	
<i>Restant tot 2030</i>	6,3	

Aanvullende doelstelling 2040

Zoals gesteld heeft u in 2024 de transitievisie warmte vastgesteld. In deze visie is gesteld dat de mogelijkheden voor warmtealternatieven beperkt zijn, met individuele elektrificatie als voornaamste alternatief.

Een doorrekening van het huidig aardgasverbruik (peiljaar 2023) naar een elektrisch alternatief vraagt een aanvulling op de doelstelling van circa 86 GWh bovenop de reeds vastgestelde doelstelling van 87,8 in 2040.

Gemiddeld aardgasgebruik per woning 1.420m³

Aantal woningen	5.745
Totaal aardgasgebruik woningen	8.157.900m ³
1m ³ gas = 10,55 KWh	860.658.454 KWh = 86,06 GWh

Een grote windturbine van 230 meter tiphoogte levert een vermogen van ongeveer 20 GWh.

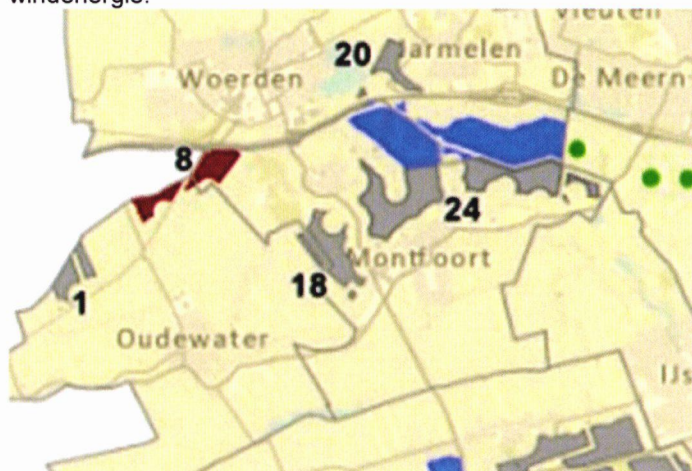
Een hectare zonneveld levert een vermogen van ongeveer 1 GWh.

Doelstelling		Zonneveld (hectare)	Windturbines (230 meter)
2030 - Huidig	43,8 GWh	44	2
2040 - Huidig	87,8 GWh	88	4+
2030 - Aanvullend	86,8 GWh	87	4+
2040 - Aanvullend	173,8 GWh	174	8

Locaties voor opwek van windenergie

Het Afwegingskader beschrijft diverse potentiële locaties in de gemeente voor het opwekken van windenergie, getoetst op maatschappelijke voorkeuren en ruimtelijke uitgangspunten. De provincie Utrecht heeft in de bijlage bij Statenbrief “Keuze gebieden projectbesluiten windenergie provincie Utrecht” (bijlage 3) een onderbouwing van de keuze gebieden projectbesluiten windenergie bijgevoegd, waar een deel van de gebieden overeenkomen met de in het Afwegingskader opgenomen potentiële zoekgebieden voor windenergie.

Provinciaal zoekgebied 8

Gedeputeerde staten van Utrecht hebben, zoals u weet, een besluit genomen om gebied 8, ten westen van Linschoten (zie bijlage 2 of het rode vlak op bovenstaande afbeelding) aan te wijzen als te ontwikkelen windenergielocatie en is hier inmiddels een gebiedsproces gestart. Ondanks het grote aantal insprekers zijn er door provinciale staten geen beslissingen genomen die dit opgestarte proces een andere richting geven.

De gemeente heeft afgestemd met de provincie waarin is besproken dat de opgewekte energie op de Montfoortse locatie meetelt voor de realisatie van onze ambities. Uitgaande van een tweetal molens van de voorgenomen hoogte, betekent dit ongeveer 40 GWh in gebied 8 (samen met de mogelijke opwek in gebied 24 zou dit op 80 GWh uitkomen in de gemeente Montfoort).

Deze locatie is in het gemeentelijke Afwegingskader als beperkt geschikt benoemd. Vooral vanwege de landschappelijke impact die windturbines hebben op het open landschap van deze locaties. In het maatschappelijk kader is deze locatie als acceptabel aangemerkt.

Provinciaal zoekgebied 18

De provincie heeft het zoekgebied 18, langs de oostgrens van de gemeente (zie bijlage 2 of het grijze vlak, bovenstaande afbeelding) in januari 2024 aangemerkt als meest kansrijk gebied voor windenergie, maar in het besluit van januari 2025 niet direct gekozen en voor de provincie komt deze locatie alleen mogelijk weer in beeld bij verdere planuitval in de regio en/of uitblijven van gemeentelijke projectbesluiten.

Deze locatie is in het gemeentelijke Afwegingskader als beperkt geschikt benoemd. Vooral vanwege de landschappelijke impact die windturbines hebben op het open landschap van deze locaties. In het maatschappelijk kader is deze locatie als beperkt acceptabel aangemerkt. Deze locatie wordt als verstorend bevonden voor het open polderlandschap.

Onderzoeksgebied Windenergie en Provinciaal zoekgebied 24

Op 3 juli 2023 heeft u besloten tot het toepassen van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) op een aantal percelen in onze gemeente (zie bijlage 2 of het blauwe vlak, bovenstaande afbeelding). Het grijze deel is niet (meer) in beeld voor ontwikkeling). Dit gebied kwam als meest kansrijk voor duurzame energiebronnen naar voren in het Toets- en Afwegingskader Duurzame Energie. Het Wvg-gebied komt (deels) overeen met het provinciale zoekgebied 24. Zoekgebied 24 is een gedeeld zoekgebied met de gemeente Woerden.

Kanttekeningen en alternatieven

Grootschalige opwek wind op land

U hebt middels amendement vastgesteld om geen windenergieprojecten toe te staan, ondanks de vastgestelde doelstelling van respectievelijk 43,8 en 87,8. Aanvullend heeft u besloten tot het toepassen van het Wvg en het instellen van het onderzoeksgebied Windenergie. Hieruit heeft gevolgd het onderzoek financiële participatie in (wind)energieprojecten.

Het onderzoek financiële participatie in (wind)energieprojecten heeft uitgewezen dat inwoners ruimte zien voor de ontwikkeling van wind op land, mits de juiste vorm van financiële participatie geborgd wordt; er open wordt gecommuniceerd over het proces en de mogelijkheden voor deelname van financiële participatie; de gemeente expliciet is over de diverse ontwikkelingen in de gemeente.

De gecombineerde provinciale zoekgebieden 8 en 24 bieden binnen de gemeentegrenzen ruimte voor 4 á 5 windturbines.

Grootschalige opwek zon op land

U hebt middels amendement vastgesteld om ondanks genoemde doelstelling geen aanvullende zonne-energieprojecten toe te staan.

Het draagvlak voor deze vorm van grootschalige elektriciteitsopwekking is groter dan dat van wind op land. Er is voldoende ruimtelijke capaciteit binnen het vastgestelde zoekgebied om de niet-bijgestelde doelstelling tot 2030 te realiseren.

Een geactualiseerde doelstelling, waarbij geen ruimte wordt geboden voor de ontwikkeling van windenergieprojecten zal aanvullende zoekgebieden vragen. Bij het vaststellen van een geactualiseerde doelstelling door middel van windenergie dient rekening gehouden te worden met een aanvullende vraag van zonne-energie, ter grootte van ongeveer 30 GWh of 30 hectare in 2040. Verdere ontwikkeling van zon-op-dak kan deze hoeveelheid verlagen.

Inzet ambtelijke capaciteit

De huidige ambtelijke invulling is niet voldoende om een dergelijke ontwikkeling vorm te geven. De provincie biedt enkele mogelijkheden aan om vorm te geven aan het bevoegd gezag ten aanzien van het ontwikkelen van windturbines.

Bij positief besluit zullen de gemeente en de provincie afspraken maken over rolverdeling (waaronder bevoegd gezag) en de daarbij horende ambtelijke capaciteit en kosten. De provincie kan de rol van bevoegd gezag oppakken waardoor de provincie de regie pakt en het proces doorloopt, waarbij de gemeente kaders en aandachtspunten ten aanzien van het proces kan meenemen. Een andere optie is dat de gemeente de rol van bevoegd gezag oppakt en zelf het proces doorloopt. In dat geval heeft de provincie aangegeven ondersteuning te kunnen bieden voor de ambtelijke capaciteit.

Keuze in ontwikkellocatie

Aanvullend is het mogelijk om een enkel gebied te ontwikkelen, met of zonder financiële steun van de provincie. De provincie zal in dat geval de regie op zich nemen ten aanzien van de overgebleven locatie.

Financiën

Geen directe financiële gevolgen.

De gemeente heeft beperkte financiële ruimte voor de zelfstandige ontwikkeling van windenergie. De provincie kan de kosten dragen als zij het bevoegd gezag rol oppakt bij de ontwikkeling en kan de gemeente ondersteunen bij de ambtelijke uitwerking als de gemeente zelf de rol van bevoegd gezag oppakt.

Juridische gevolgen

De provincie Utrecht heeft in de Statenbrief "*Keuze gebieden projectbesluiten windenergie provincie Utrecht*" (bijlage 2) aangegeven dat een besluit tot het niet ontwikkelen van windenergielocaties mogelijk zal betekenen dat er alsnog een provincie projectprocedure zal volgen.

De provincie is het bevoegd gezag voor windenergieprojecten boven 5MW. In realiteit betekent het dat de provincie vanaf een enkele windturbine de besluitvormende instantie is.

Planning en aanpak

Afhankelijk van uw besluitvorming zal er een verschillende planning en aanpak zijn.

Positieve besluitvorming

De gemeente zal de provincie informeren over uw besluit, waarna het vervolgproces zal worden uitgewerkt. Er zal een projectteam worden ingericht, gefinancierd door de provincie Utrecht.

Er zal een communicatietraject worden opgezet, waarbij inwoners in het licht van adviezen uit het (financiële)participatietraject windenergie.

Negatieve besluitvorming

De provincie zal, zoals gesteld in de Statenbrief "*Keuze gebieden projectbesluiten windenergie provincie Utrecht*" (bijlage 2) voor 15 juli een besluit nemen over een te volgen projectprocedure.

De provincie pakt in dat geval de regie en zal het vervolgproces uitwerken en doorlopen.

Communicatie / Participatie

Er is breed gecommuniceerd over het (financiële)participatietraject windenergie. Het aantal deelnemers was ondanks de herhaaldelijk oproepen beperkt, zoals aangegeven in *Eindrapport onderzoekskader windenergie* (bijlage 1).

Er is breed bestuurlijk gecommuniceerd over de positie van de gemeente ten aanzien van het provincie proces windenergie. Waaronder inspraak met regionale wethouders in het provinciale insprekmoment '*in gesprek met de provinciale staten*'

De provincie heeft breed gecommuniceerd over het doorlopen proces van totstandkoming tot de keuze van zoekgebieden. Aanvullend is de provincie een communicatiecampagne en participatieproces gestart in het provinciale zoekgebied 8.

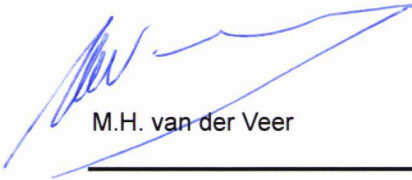
Relatie met duurzaamheid / Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Betreft de grootschalige opwek van duurzame elektriciteit.

Montfoort, 01-04-2025

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN MONTFOORT,
de secretaris, de burgemeester,

M.H. van der Veer

mr. P.J. van Hartskamp-de Jong

RAADSBESLUIT

In de openbare vergadering van 06-05-2025

heeft de gemeenteraad besloten:

1. Het toets- en afwegingskader voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit aan te vullen met de aanbevelingen uit het onderzoek financiële participatie windenergie.
2. De kwantitatieve doelstelling grootschalige duurzame opwek van elektriciteit te actualiseren met een verhoging van 86 gigawatt uur (GWh).
3. Het provinciaal zoekgebied 8 aan te wijzen als zoekgebied voor grootschalige opwek van windenergie.
4. Het onderzoeksgebied windenergie / provinciaal zoekgebied 24 aan te wijzen als zoekgebied voor grootschalige opwek van windenergie.

de griffier,

de voorzitter,

mr. S.G. Meijer

mr. P.J. van Hartskamp-de Jong